

z prawdziwej głupoty stała się sztuczna inteligencja
albo
sztuczna inteligencja spotyka zdrowy rozsądek

głupota

michael fleischer

1. wiedza
2. lenistwo, bezkrytyczność i wątpliwości
3. zasady głupoty

'antropocen' czy 'epoka głupoty'

'głupota' nie sensie wartościującym, lecz aksjologicznie neutralnym = opis kognitywnej procedury, stosowanej w określonych celach przez jednostki i grupy

głupi ludzie nie są głupszy niż inni, lecz dla uniknięcia dysonansu kognitywnego stosują głupotę

głupi jest w stanie czerpać informacje i planować swe działania, ale tylko wtedy, kiedy te informacje nie kolidują z jego tożsamością

głupota w wymiarze społecznym: kumulacja indywidualnej głupoty + skutki społeczne tej kumulacji

głupota to kwestia wyboru

1. wiedza

głupie działania = nie rozpoznaje się własnego braku wiedzy jako problemu

ignorancka ignorancja = głupi nie są w stanie wiedzieć, czego nie wiedzą

dlatego nie są głupi, lecz tylko niewiedzący czegoś, czyli agnostyczni

umyślna ignorancja = korzystanie z dostępnych informacji i umyślne pozostawanie w stanie niewiedzy

1. wiedza

matryca analizy samopostrzegania (josef luft i harry ingham)

- a) wiedza, o której wiemy, że ją posiadamy
 - b) wiedza, o której nie wiemy, że ją posiadamy, bo nie jest uświadomiona jako wiedza
 - c) niewiedza, o egzystencji której wiemy
 - d) niewiedza, której jako takiej nie rozpoznajemy, bo brak nam wiedzy, że w ogóle istnieje coś do wiedzenia
-

1. wiedza

głupota $\neq$ niewiedza

ludzie "rodzą się w stanie niewiedzy, ale nie głupoty, głupimi stają się dopiero przez edukację i wychowanie" (bertrand russell)

niewiedza = brak wiedzy, cechujący nas wszystkich

głupota = zakonserwowana niewiedza, przy której się obstaje

"są już przecież objawy pojawienia się chorób bardzo niebezpiecznych i dawno niewidzianych w europie. cholera na wyspach greckich, dezynteria w wiedniu. różnego rodzaju pasożyty, pierwotniaki, które nie są groźne w organizmach tych ludzi, a mogą tutaj być groźne. to nie oznacza, żeby kogoś dyskryminować, ale sprawdzić trzeba."

1. wiedza

"wiemy z pewnością, że osama bin laden jest albo w afganistanie albo w jakimś innym kraju albo nie żyje."

"nie powiedziałbym, że przyszłość jest mniej przewidywalna niż przeszłość. sądzę – przeszłość nie była przewidywalna, kiedy się zaczęła."

"wszystkiego, co mówię i nie powinienem był mówić, nigdy nie powiedziałem. chciałbym, żebyście państwo to zrozumieli. natychmiast."

"pozostaję przy tym, co wczoraj powiedziałem. nie wiem co prawda, co powiedziałem, ale wiem, co myślę, i myślę – to jest to, co powiedziałem."

2. lenistwo, bezkrytyczność i wątpliwości

źródła głupoty: lenistwo i bezkrytyczność

a) informacje przyjmowane są niezależnie od ich źródła jako równowartościowe

b) istnieje możliwość potwierdzania własnych uprzedzeń u innych

c) obcuje się jedynie z myślącymi tak samo i to samo

d) uznaje się trening rozsądku za niepotrzebny

nie chce się czegoś zrozumieć z obawy przed skutkami, ze strachu lub poczucia winy

nowa informacja ma moc podkopania dotychczasowej wiedzy i zachwiania fundamentu posiadanego obrazu świata

transformacja poglądów w uczucie lub emocję = stabilizacja poglądów

2. lenistwo, bezkrytyczność i wątpliwości

każdy głupi potrzebuje jeszcze innych, a przede wszystkim innych głupich

masy sytuują się zawsze kilka generacji za stanem wiedzy naukowej i na tej podstawie podejmują swe decyzje

zabieg mieszania prawa do własnego zdania z prawem do własnych faktów

"w demokracji osły mogą uchwalić, że są końmi" (peter sloterdijk)

każdy człowiek żyjący w organizacji społecznej płaci za swoją wolność rezygnacją z części tej właśnie wolności

2. lenistwo, bezkrytyczność i wątpliwości

brak zdolności do podawania siebie samego w wątpliwość

brak podawania w wątpliwość *przesłanek* własnego myślenia

rozmowa reportera z oligarchą, który w ogrodzie swojej wili trzymał w klatkach tygrysy

- reporter: dlaczego trzyma pan u siebie tygrysy
- oligarcha: bo przedtem miałem lwy

ceną za brak głupoty jest przyznanie, że możemy się mylić = nasza wolność ograniczana jest przez akceptację innych poglądów i wolności innych

2. lenistwo, bezkrytyczność i wątpliwości

"w stale zmieniającym się, niezrozumiałym świecie masy osiągnęły punkt, w którym *jednocześnie* wierzą we wszystko i w nic, wszystko uważały za możliwe i nic za prawdziwe (...) bo i tak każdą wypowiedź uznawały za kłamstwo" (hannah arendt)

inteligencja - "działać sensownie z uwagi na cel, rozsądnie myśleć i efektywnie reagować na swoje środowisko" (david wechsler)

rozsądni nie ponoszą porażki, bo się mylą, lecz ponieważ rozbijają się o silnie etablizowany idiotyzm ich społecznego środowiska

2. lenistwo, bezkrytyczność i wątpliwości

»triada idioty« – 'tak się zawsze robiło, inaczej się nie da, wszyscy tak robią'

przyczyny:

- neurotyczna ignorancja informacyjna
- wygoda
- krótkowzroczna orientacja na natychmiastowy zysk
- zdolność likwidowania problemów przez zamykanie oczu
- traktowanie przeszłych zachowań jako predyktora przyszłych
- odporność zakazów myślenia na zmiany

wystarczające dla głupoty: przemilczanie kompleksowości i sprzeczności

2. lenistwo, bezkrytyczność i wątpliwości

szukamy (i znajdujemy!) proste odpowiedzi na skomplikowane pytania i
negujemy myśl, że trzeba znieść i pogodzić się z tym, że takich odpowiedzi
czasami nie ma

3. zasady głupoty

przesłanki racjonalnego działania: samopoznanie i emocjonalna inteligencja

cztery kompetencje:

a) neutralne i pozbawione wartościowania poznanie własnych emocji

b) sterowanie własnymi emocjami oparte na samopoznaniu

c) wykorzystanie własnych emocji w sposób zorientowany na cel

d) stosowanie empatii:

- zasadnicza możliwość rozpoznania (= kognitywna empatia) oraz
 - rozumienia emocji i motywów innych ludzi (= emocjonalna empatia, nie ukierunkowana na cel/powód)
-

3. zasady głupoty

lub takie maksymy

bardzo wcześnie nauczyłem się różnicy między wiedzieć nazwę czegoś, a coś wiedzieć

musimy koniecznie pozostawić miejsce na wątpliwości, inaczej nie ma postępu, uczenia się

nie można znaleźć niczego nowego, jeśli przedtem nie stawia się pytań, a by pytać, konieczne jest wątpienie

przyjemność zaczyna się dopiero wtedy, kiedy zna się reguły
ale w uniwersum jesteśmy aktualnie jeszcze przy czytaniu instrukcji gry

richard feynman

3. zasady głupoty

pięć fundamentalnych zasad głupoty (carlo cipolla):

- a) ilość znajdujących się w obiegu głupich jednostek zawsze i wszędzie jest niedoceniana
- b) indywidualne prawdopodobieństwo głupoty jest niezależne od każdej innej właściwości tej jednostki, stąd ilość głupich jest wszędzie ta sama
- c) głupi to człowiek, wyrządzający innemu szkodę, bez korzyści dla siebie lub sam ponosi szkodę (akceptujący straty innych dla własnej korzyści, to bandyci, ale nie głupcy)
- d) nie-głupi zawsze nie doceniają destruktywnego potencjału głupich i zapominają, że zawsze i wszędzie okazywało się kosztownym błędem, robienie czegoś wspólnie z głupimi
- e) głupia osoba jest najniebezpieczniejszym rodzajem osoby, bardziej niż przestępcy, ci działają racjonalnie i obliczalnie, głupi działają erratycznie i stąd ich szkód nie da się przewidzieć, ani im zapobiec, wtedy nie-głupi zajmują się tylko sobą, a głupi uzyskują coraz większy wpływ

3. zasady głupoty

- a) ilość głupich to legion
- b) przeważająca ilość władzy leży w rękach mniej lub bardziej głupich
- c) dobitna inteligencja często idzie w parze z poważną głupotą (walter pitkin)

dziękuję za uwagę

kastner heidi, 2022, dummheit. wien.

fleischer michael, 2022, o antropocenie i głupocie. oraz o tym, co ma jedno do drugiego.

